

Taking the Plunge

SHABBAT CHAPTER 7 MISHNAH 2

אבות מלאכות ארבעים חסר אחת: הבונה, והסותר; המכבה, והמבעיר; המכה בפטיש; המוציא מרשות לרשות — הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת.

1

The main classes of activity [*melakhah*] are forty less one: building, pulling down; extinguishing, lighting a fire; striking with a hammer; carrying from domain to domain — these are the main classes of activity: forty less one.

2

MISHNEH TORAH

Chapter 10 פרק י

HILCHOT SHABBAT

12. A person is liable for building even the slightest amount.⁴³ A person who levels the floor inside a house is liable.⁴⁴ Whether he lowers a raised piece of earth or fills a cavity, he is considered to be building and is liable.

When one person places down a stone and another the mortar, the one who places down the mortar is liable.⁴⁵ For the highest row [of stones], one is liable merely for lifting up the stone and placing it on the mortar, since other mortar is not placed upon it.

A person who builds on a base of utensils is not liable.⁴⁶

13. A person who erects a permanent tent is liable for performing a derivative⁴⁷ [of the forbidden labor] of building.⁴⁸

Similarly, a person who fashions an earthenware utensil - e.g., an oven or a jug - before they are fired [in a kiln] is liable for performing a derivative [of the forbidden labor] of building.⁴⁹

Similarly, one who makes cheese performs a derivative [of the forbidden labor] of building.⁵⁰ One is not liable until one makes an amount of cheese equivalent to the size of a dried fig.⁵¹

A person who inserts the blade of an axe onto its handle or one who performs any similar activity performs a derivative [of the forbidden labor] of building. Similarly, one who attaches one piece of wood to another, whether he attaches them with a nail or by inserting one piece of wood into another until they become a single entity, is liable for performing a derivative [of the forbidden labor] of building.⁵²

14. A person who makes even the slightest hole in a chicken coop to let light in is liable for building.⁵³

A person who returns a door of a well, a cistern, or a wing of a building [to its place] is liable for building.⁵⁴

יב הבונה כל שהוא - חייב.

המשונה פני הקרקע בבית, כגון שהשפיל תל או מלא גמא או גיא - הרי זה בונה, וחייב.

אחד נתן את האבן, ואחד נתן את הטיט - הנותן הטיט חייב.

ובנדבך העליון, אפלו העלה את האבן והניחה על גבי הטיט - חייב, שהרי אין מניחין עליה טיט אחר.

והבונה על גבי כלים - פטור.

יג העושה אהל קבוע - הרי זה תולדת בונה, וחייב.

יז העושה כלי אדמה, כגון תנור וחבית קדם שישרפו - הרי זה תולדת בונה, וחייב.

יח המגבן את הגבינה - הרי זה תולדת בונה. ואינו חייב עד שיגבן כגרוגרת.

יט המכניס יד הקרדום בחוד העץ שלו - הרי זה תולדת בונה. וכן כל פיוצא בו.

כא התוקע עץ בעץ - בין שתקע במסמר, בין שתקע בעץ עצמו עד שנתאחד - הרי זה תולדת בונה, וחייב.

כב העושה נקב כל שהוא כגודל של תרנגולים, כדי שיכנס להן האוויר - חייב משום בונה.

כג המחזיר דלת של בור ושל דות ושל יציע - חייב משום בונה.

חיי הלכות שבת / כללים לחילט אדם

הבונה והסותר ומכה בפטיש

(בסימן שי"ג שי"ד שט"ו):

3

ב הבונה כל-שהוא בין בנין של עץ או של אבנים, אם מחבר לקרקע, ואפלו לא חבר האבנים בטיט ובסיד אלא שהניח האבנים זה על גב זה והניח עפר ביניהם, ובשורה העליונה שאין צריכה חזוק כל כך אפלו לא נתן עפר, כמו שעושין מחיצות סביב השדות, חייב (מגן-אברהם סימן שט"ו):

ג העושה נקב בקרקע הבית שיצאו המים, חייב משום בונה (מגן-אברהם שם):

ס

אף על פי פרק המישי כתובות

• נזר

המקלה מים מן הגג : קשקשים • קשים ועשבים שסוחמים ומעכבים את קלוחו ומימיו יולאים ומתפשטים לגג ודולפין לבית : כלספר יד - ט"י שיטי ברנלו ומסוס דאמר רב יוסף הלכה בכולהו נקט לה האל :

תניא נחום איש גליא

אמר "צינוד שעלו בו קשקשין ממעבן ברנלו

בצנעא בשבת ואינו תישש מאי טעמא מתקן כלארד יד הוא ובמקום פסידא לא גזרו בה רבנן אמר רב יוסף הלכה כנחום איש גליא

הלכות שבת סימן שלו

5

ח"כ: ט צנור המקלח מים מן הגג שעלו בו קששים (מו) ועשבים שסוחמים ומעכבים קלוחו, ומימיו יוצאים ומתפשטים בגג ודולפים לבית, (מז) ממעבן ברנליו *בצנעה, דכיון דמתקן על-ידי שנוי הוא, שאינו עושה אלא ברנליו, במקום פסידא לא גזרו רבנן:

משנה ברורה

(לט) זורע: ט (מו) ועשבים. תלושין [פמ"ג]: (מז) ממעבן. פרוש, (מ) דורסן ומשפילן ברנליו. וכתב המאירי פרק חבית, דלהסירם הנה והנה אסור אפלו ברנלו:

6

ב.

פתיחת הכיור שנסתם בשבת

וכשנסתם הכיור (סינק) בשבת אם מותר לקחת כיפת שאיבה (פלענגער) ולנקותו, גראה לע"ד דאם הוא דבר המצוי אין זה ענין קלוקל ותיקון ויש להתיר גם בכיפת שאיבה, דהא מיוחד לכך והוי זה רק כהדחת כלים לצורך השבת, אבל אם אינו מצוי יש להחשיב זה כתיקון קצת אף אם אין צורך לאומן, שלכן בכיפת שאיבה אסור אף אם לא נסתם ממש שיוצאין המים מעט מעט שהרי אינו מיוחד שוב לשבת וגם יש להצריך לעשות שלא כדרך שמגקין ואם נסתם לגמרי שהוא תיקון ממש כעשיית פתח יש לאסור לגמרי אך אם יש צורך גדול יש להתיר ע"י נכרי.

הלכות שבת סימן שיד

7

ג (טז) במקום נקב לישן (יז) נוקבין אפלו במקדח (פרוש, פלי מיחד לנקב), פגון שנסברה (יח) הברזא.

משנה ברורה

ג (טז) במקום נקב לישן. בין שהנקב ההוא היה גדול או קטן, (יט) ובכך שלא ירחיבו יותר ממה שהיה מתחלה: (יז) נוקבים אפלו במקדח. דלא חשיב סתימה קלל בין שהיא למעלה מן השמרים, וכו"ל. (יט) ולכן מותר לנקב במקדח שסותמין בה הפליוֹכוכית [שקורין שטאפק"י] אפלו בכלי המתקן לכך:

שמירת שבת כהלכה

יז. נסתם כיור המים, מותר לנקותו בעזרת משאבת גומי ביתית (ולא של אומן) כשיש צורך גדול בכך (ג).

(ג) עיין סי' שלו סע' ט, ומשמע דאינו

1 מותר אלא כלאח"י, וי"ל דסתימת כיור דומה לבקבוק שנסתם צוארו, דמסתבר שמותר להוציא את הסתימה (עיין סי' שיד במ"ב ס"ק יז), אף אם הבקבוק מחובר לקרקע. גם מבואר בסי' תקו סע' ד ובב"י סי' תקט ד"ה סכין, בתנור שנפלו לתוכו טיח ואבנים דאע"פ שא"א לאפות בו, מ"מ אין בגריפתו משום תיקון מנא, ומותר גם למ"ד דיש בנין בכלים אף אם א"א להשתמש בו כלל, ואף להחולקים שם, מ"מ בני"ד כיון שאינו גורף רק דוחף את החומר הסותם ומחזיר את הצינור למצב המאפשר שימוש תקין בו, קיל טפי, והר"ז דומה למי שמנקה שפופרת דקה של זכוכית, שרגילים לשתות בה או גישתא של גומי שרגילין להעביר על ידיה יין מחבית לחבית, דמסתבר שאם סתמוה שמרים ואינה ראויה לשימוש, דאפ"ה מותר לדוחפם ולהוציאם משם, ואין בזה משום תיקון מנא, וכמו שמותר להוציא בידים קליפות ועצמות שסותמים פי הצואר של הכיור או לתחוב בתוכו דבר דק כדי להוריד בו את הסתימה, כך גם מותר במשאבה ביתית רגילה, וכידוע שכיור סתום אפשר לפתוח פעם ע"י זרם חזק של מים ופעם ע"י המשאבה, ולכן נראה דאין זה נקרא בשם תיקון, וגם אם הצינורות מחוברים לקרקע נמי שרינן. והוא דצינור שעלו בו קשקשין, מכיון שהרי"ף חשיב ליה לאיסור תורה, צ"ל דלא מיירי בצינור היורד מן הגג למטה, אלא בצינור של קרקע שעל פני הגג או עכ"פ בכה"ג שמחמת הקשקשין נעשה שוה לקרקעית הגג, וכאילו פקע ממנו שם של צינור, משא"כ הכא שהצינורות נפרדין מן הקרקע, ואיכמ"ל. אך מכיון שאין הדברים כ"כ ברורים, וגם אפשר דיש בזה משום עובדא דחול, לכן אין להקל, אף במשאבה ביתית אלא בשעת הדחק ובמקום צורך גדול, כ"ז שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, וכן מקל בענין זה בשו"ת חלקת יעקב ח"ג סי' קלת, שו"ת מנחת יצחק ח"ה סי' עה ושו"ת באר משה ח"א סי' כט, ועיין ש"ש מלאכת הקוצר בב"ר ס"ק יח, וע"ע שו"ת יביע אומר ח"ה סי' לג שמחמיר בדבר, וע"ש, דאפילו לדעתו שמחמיר, מ"מ אם לא נסתם לגמרי, יש להתיר כשעושה כן במשאבה ביתית שאין בה מעשה אומן, וכ"ה לאיסור בשו"ת משנה הלכות ת"ו סי' פא, פב רפג.

j) Sticking tacks and push-pins into cork-backed bulletin board

According to leading Poskim, one is not permitted to stick pins into a wall or bulletin board, whether to hang notes, or for any other purpose, because of questions involving Boneh and other Shabbos restrictions⁷¹ (see also Tofair E/h). Tacking an item to the board may be Boneh for the following reasons:

1: The pin forms a hole in the cork backing of the board. (Creating a hole in the ground or in a land-based structure is Boneh, see A/a-1, ex. 1 above). The fact that the hole being created in the cork is only temporary is not sufficient basis for permitting this act. The fact that the hole is "filled in" (i.e. with the tack itself) is also not a factor. This is because an opening has nonetheless been created to accommodate the point of the tack (and serve as its base), at least while it is stuck in. It is therefore comparable to the kind of hole created when one drives a pole into the ground. The hole in that case is a genuine "structure" that serves as a base for the pole. It is therefore entirely irrelevant that the hole is "filled in" while the pole is there, or even that it may immediately fill up with dirt and close up as the pole is removed.^{71a}

2: The tack can also be viewed as an accessory that is being "added" to the structure (i.e. Mosif Al Habinyan) that may remain in place for many days or weeks. It is similar in this respect to attaching a hook to the wall.⁷²

(However, there is some merit to the argument that the cork-backing is designed for regular pinning and detaching, and could therefore be permitted (i.e. "Derech Tashmisho" - see A/d-4 and (B)/c-1 earlier). The fact that the holes in the cork material close up after each use may also be a factor. Notwithstanding these considerations, one must adopt a stringent attitude on this question.)^{72a}

the same manner.⁵³ Other Poskim question this lenient ruling, and some reject it entirely.⁵⁴

g-1) Arguments for the lenient ruling on plunging a toilet or sink

The reasons for permitting a toilet or sink to be plunged on Shabbos can be explained as follows:

- 1: This is typical of regular use
- 2: The blockage is only superficial
- 3: It is easily rectified
- 4: Partial blockages

1: This is typical of regular use

The drain blockage in the toilet and sink are rather common occurrences that are easily corrected without special skills. Because these occasional problems are typical of their ordinary operation and use, the toilet or sink is not seen as being "broken" or dysfunctional during that time but as merely temporarily obstructed from use. It is similar to washing a dish or glass that became dirty.

This lenient ruling could be further explained by way of analogy to the bottle of a thick condiment (e.g. a bottle of ketchup, mustard, etc.) fitted with a narrow spout on the cap, that becomes blocked from time to time.

If the hole in the spout of a squeeze-bottle becomes constricted or clogged it may be cleaned to allow the contents to pass through. Cleaning the spout of such dispensers would not be regarded as an act of "repairing" the spout or of fashioning a new opening, because this sort of blockage is typical of their ordinary use, and is therefore a part of their regular function. The bottle spout was thus never in a "broken" state.

Occasional blockages are similarly typical of toilet fixtures and do not render the toilet in a true state of disrepair.^{54a}

2: The blockage is merely superficial

It could also be argued that, in most cases, a blockage in a toilet is merely a temporary stoppage caused by an external obstruction (e.g. a packet of tissues flushed down by a child). It should therefore not be regarded as a breakdown of the appliance. For example, an inverted plate or cup placed over a sink drain will

f) Cleaning drains

Repairing a severely clogged drain could be prohibited under the principle of Mosif Al Habinyan (adding accessories to a land-based structure), because the severe blockage completely eliminates the function of the drain. Removing the blockage is tantamount to repairing, or even creating a new drain.

► Examples:

1) Outdoor porches are often built with holes at the corners that serve as rain water drains. Twigs, leaves and other debris will soften and accumulate with the passage of time, and constrict these drains. If one of the drains became solidly plugged with dirt and leaves, cleaning them out with tools is Boneh M'deoraisa.⁵⁰

2) Cleaning out a gutter or leader pipes that became solidly clogged with dirt, leaves etc. is Boneh M'deoraisa.⁵¹ (Regarding plunging a sink or toilet, see g below.)

It should be noted that in all of these examples, the Melocho can also be violated without the use of tools. Boneh may be transgressed even when done totally by hand, if done in the normal manner.⁵²

f-1) Removing peels or bones that became caught in the sink drain

One may remove peels or bones which became caught in the removable strainer basket (fitted over the drain of a kitchen sink). The peels, etc. may even be pulled out of the permanent strainer in the drain of the sink. This is not considered fixing the drain, because the drain is not blocked inside, but merely obstructed at its mouth. Removing the bones and peels is no different from removing any obstruction over the drain. The peels may also be forced down the drain with the handle of a spoon, or with a straw, if this is safe for the plumbing.^{54a}

g) Plunging a toilet or sink on Shabbos

The question over whether it is permitted to plunge a clogged sink or toilet on Shabbos is the subject of controversy among contemporary Halachic authorities.

According to some Poskim, a toilet that became blocked may be unplugged with a common house plunger. Similarly, a kitchen sink may be unplugged in

effectively block the drainage and prevent water from going down. Yet, it is permitted to remove the plate or cup, because one could not define this situation as a breakage in the drain, but merely as an outside hindrance to the drainage.⁵⁵

In this sense, the blockage might be comparable to a large obstruction (e.g. couch, chairs, etc.) in a door opening preventing passage through the door. The doorway is not seen as being "broken", but merely blocked from use. It follows that removal of the obstruction is obviously not an act of reconstructing or repairing the doorway.

3: *Easily rectified*

Some Poskim point out that unplugging a toilet may be permitted because the stoppage is usually not the result of severe blockage (as in the case of gutter pipes, see f above). Even a minor constriction in the toilet or sink pipes is sufficient to prevent water from draining. The fact that the blockage is easily cleared is an indication that the drain never lost its function (i.e. was never "broken"), even in its clogged state. Clearing it is therefore not Boneh.⁵⁶

4: *Partial blockages (with sinks)*

If the blockage is not total, i.e. water drains out very slowly, there may be further basis (only in the case of a blocked sink) to consider the sink fixture "unbroken", and therefore to permit one to plunge it.⁵⁷

The lenient opinions maintain that these concepts and arguments could also be reasonably applied to permitting plunging or un-blocking a toilet or sink drain.

g-2) *Limitations and distinctions in the lenient ruling*

It is important to note that the lenient ruling on this matter applies only to common drain problems. A *severe drain blockage* that requires professional assistance or a great deal of effort to correct would indeed be regarded as "fixing" and would therefore be prohibited on Shabbos.⁵⁸

It should also be pointed out that there is basis to distinguish Halachically between a clogged *sink* drain versus a clogged *toilet* drain. Whereas the blockage of a toilet drain is ordinarily a sudden occurrence (resulting from an object that became caught in the drain), a sink drain is usually a result of a gradual build-up

of food particles or other debris that collect in the drain-trap over an extended period of time.

A blockage that accumulates over a long period of time might not be regarded as a typical occurrence that is part of the drain's functional use, but rather as a state of disrepair.⁵⁹ (Moreover, such blockages are not easily loosened and cleaned by an ordinary plunger; This further indicates a state of "breakage" rather than simple blockage.)

Furthermore, some of the foremost Poskim maintain that there is no significant Halachic difference between a drain that is completely clogged or a slow drain that is only *partially* blocked. If a totally clogged drain would be considered as being in a state of disrepair (and therefore forbidden to unblock), the same would hold true of a partially clogged drain, because in either case, the drain is not fully or properly functional.^{60a}

g-3) *The view of the stringent ruling*

As mentioned earlier, some Poskim question the veracity of the lenient opinions. They argue that the blockage of a toilet or sink represents a state of disrepair that is not substantially different from the clogged drains cited by the Talmud as examples of Boneh⁶⁰ and prohibit plunging on Shabbos (or Yom Tov).^{60b}

g-4) *The Halachic conclusion*

Although there is merit to the arguments for permitting plunging of a toilet or sink, it must be conceded that the *shailoh* involved here is of a serious nature and cannot easily be resolved solely on the basis of theoretical or abstract logic. One is therefore best advised not to rely on the lenient view if other adequate facilities are available.⁶¹ However, a non-Jew may be asked to plunge the sink or toilet if there is a severe shortage of facilities.⁶² If there are no other facilities, and no non-Jew is available, one may plunge (the toilet) himself. However, only a common house plunger (not a professional tool) should be used.⁶³ A snake (a long flexible rod consisting of spiraled wires designed to clean out clogged drains) may also not be used, even if it is manual.⁶⁴

A liquid drain cleaner (e.g. Drano) may not be used on Shabbos or Yom Tov to unclog a sink drain.

47 מחובר לקרקע, באמת ערכך ערכך צריך, שלא התירו
 48 הפוסקים אלא בבקבוק רגיל, אבל במחובר לקרקע
 49 אה"נ דאסור, כדין צנור שעלו בו קשקשין, ומנ"ל
 50 לתלות תניא בדלא תניא להקל בשל תורה, והרי כל
 51 ההיתר של פתיחת הבקבוק שנסתם צוארו, נלמד
 52 מדקי"ל (בסי' שיד ס"ג) שבמקום נקב ישן נוקבין
 53 אפילו במקדח. /וכמבואר/ ובמבואר במרדכי (שבת סי'
 54 תמ) דה"ט משום דקי"ל כל פתח שאינו עשוי להכניס
 55 ולהוציא אינו פתח, ורבנן הוא דגזור משום לול של
 56 תרנגולים, הילכך בנקב ישן שרי. ע"ש. ומוכח דבפתח
 57 העשוי להכניס ולהוציא אפילו בנקב ישן אסור. וכ"כ
 58 בס' תהלה לדוד (סי' שיד סק"ה). והנה מבואר במשנ"ב
 59 בשעה"צ (סי' שיד סק"ט) דהאי כללא שכל פתח שאינו
 60 עשוי להכניס ולהוציא אינו פתח, היינו דוקא בכלים,
 61 שהנקב שעושה בהם יש עליו תורת פתח כדאיתא
 62 בגמרא, ולכן בעינן שיהא עשוי להכניס ולהוציא דומיא
 63 דפתח, אבל במחובר לקרקע ושאר דברים לא בעינן רק
 64 שיהא דרכו לעשות נקב בדבר ההוא לצורך איזה
 65 תשמיש. ע"ש. וא"כ כיון דלא בעינן שיהיה פתח העשוי
 66 להכניס ולהוציא בדבר המחובר לקרקע גם בנקב ישן
 67 אסור. וה"נ בנ"ד שהוא מחובר לקרקע אסור מן
 68 התורה. וכמבואר בראשונים הנ"ל. ומ"ש הגרש"ז
 69 אוירבך שליט"א לחלק לדעת הרי"ף דחשיב ליה איסור
 70 תורה, דהתם מיירי בצנור של קרקע הגג, שמחמת
 71 הקשקשין נעשה שוה לקרקעית הגג, ופקע ממנו שם
 72 צנור, משא"כ הכא שהצנור נפרד מן הקרקע, לפע"ד
 73 אין חילוק זה מספיק להקל באיסור תורה, שי"ל שכל
 74 שאין הצנור עושה פעולתו הרגילה להעביר קלוח המים
 75 החוצה, לא שנא למעלה בקרקעית הגג, לא שנא במקום
 76 אחר, לעולם הוי מתקן מנא ואסור, דהא לא אשתמיט
 77 אחד מהפוסקים שישמיענו כזאת, ואם איתא לחילוק זה
 78 לא הוו שתקי מיניה. א"ו דבכל גוונא אסור.
 79
 80 מסקנא דדינא בהא נחתינן ובהא סלקינן שאסור לפתוח
 81 בשבת את הכיור שנסתם ע"י משאבת גומי, דהוה ליה
 82 מתקן מנא, ויש בזה חשש איסור סקילה. [אולם נראה
 83 שאם לא נסתם הכיור לגמרי, והמים עוברים בתוכו
 84 לאט לאט, וע"י לחיצתו במשאבת גומי פעם ושתיים,
 85 גורם שהמים יזרמו בתוכו באופן תקין יותר, יש להתיר
 86 בזה, כל שעושה כן במשאבת גומי ביתית, הואיל ואין
 87 כאן מעשה אומן, וגם אין בזה עובדין דחול בכה"ג.
 88 ודיברתי בזה עם ידידנו הרב הגאון הגדול מהרי"ש
 89 אלישיב שליט"א, והסכים לדברינו לאסור לפתוח
 90 סתימת הכיור ע"י משאבת גומי. וכנ"ל. ושומע לנו
 91 ישכון בטח. והנלע"ד כתבתי. והשי"ת יאיר עינינו
 92 בתוה"ק אמן.

1 שו"ת יביע אומר חלק ה - או"ח סימן לג
 2 נשאלתי אודות הכיור שהמים נשפכים לתוכו שנסתם
 3 בשבת, ואין המים יוצאים ממנו, אם מותר לפתחו על
 4 ידי משאבת גומי, או יש לאסור בזה משום מתקן מנא.
 5
 6 (א) בכתובות (ס) תניא, נחום איש גליא אומר, צנור
 7 שעלו בו קשקשים, ממעכן ברגלו בצינעא בשבת ואינו
 8 חושש, מ"ט, מתקן כלאחר יד הוא ובמקום פסידא לא
 9 גזרו רבנן. אמר רב יוסף הלכה כנחום איש גליא. וכן
 10 פסקו הטוש"ע א"ח (סי' שלו ס"ט). וכתבו התוס'
 11 כתובות שם, ממעכן ברגלו בצינעא, והא דאמרי' כל
 12 מקום שאסרו חכמים משום מראית העין אפילו בחדרי
 13 חדרים אסור, היינו דוקא באיסור מלאכה דאורייתא,
 14 כמו (שבת סה) שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם, שאם
 15 יראו יסברו שכיבסן בשבת, אבל הכא לא יראו אלא
 16 מלאכה כלאחר יד דהויא מדרבנן, ולא גזרי רבנן
 17 לאסור בחדרי חדרים. ע"כ. ומלשון התוס' שכ' דהויא
 18 מלאכה כלאחר יד, מוכח להדיא שעיקר איסור פתיחת
 19 הצנור בידו הוי מתקן מנא דאורייתא, דהוי תולדת מכה
 20 בפטיש. (וכמ"ש הרמב"ם (פכ"ג מה' שבת ה"ד): כל
 21 דבר שהוא גמר מלאכה חייב עליו משום מכה בפטיש,
 22 ומפני זה המתקן כלי באיזה דבר שיתקן חייב).
 23 ומוכח להדיא שאיסור תיקון הצנור הוי מה"ת, וע"י
 24 רגליו דהוי כלאחר יד הו"ל שבות בלבד. והיינו כדעת
 25 הרי"ף והתוס'. ומוכח להדיא דס"ל דתיקון הצנור
 26 חשיב תיקון מנא מדאורייתא.
 27
 28 ומכ"ש דלקושטא דמילתא לפ"ד הראשונים להקת
 29 הפוסקים הנ"ל, תיקון הצנור ביד או בכלי הוא איסור
 30 מלאכה דאורייתא. אלא שאנכי הרואה בס' שמירת
 31 שבת כהלכתה (עמוד סב), שפסק להתיר בנ"ד במקום
 32 צורך גדול, ומטי בה משמיה דגברא רבה הוא ידידנו
 33 הגאון המפו' מהרש"ז אוירבך שליט"א. ודימה דבר זה
 34 לבקבוק שנסתם צוארו שמותר להוציא הסתימה
 35 (כמ"ש משנ"ב סי' שיד ס"ק יז), אף אם הבקבוק
 36 מחובר לקרקע. וההיא דצנור שעלו בו קשקשין,
 37 שהרי"ף חשיב ליה איסור תורה, צ"ל דלא מיירי
 38 בצנור היורד מן הגג למטה אלא בצנור של הקרקע
 39 שעל פני הגג, שמחמת הקשקשין נעשה שוה לקרקעית
 40 הגג, וכאילו פקע ממנו שם צנור, משא"כ הכא
 41 שהצנורות נפרדים מן הקרקע. ומ"מ כיון שאין
 42 הדברים ברורים כל כך, וגם אפשר דהוי עובדא דחול,
 43 לכן אין להקל אלא בשעת הדחק ובמקום צורך גדול.
 44 ע"כ.
 45 ונוראות נפלאתי על דבריו בזה, כי מה שהביא מבקבוק
 46 שנסתם צוארו, שמותר להסיר הסתימה, אפילו הבקבוק

